

БІЛОРУС

Олег Григорович – академік НАН України, головний науковий співробітник відділу економічної теорії ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

СПРАВЖНЯ ЦІННІСТЬ – ЗАВЖДИ ЗАЛИШАТИСЯ САМОЮ СОБОЮ

До 70-річчя академіка НАН України
Т.І. Єфименко

У грудні 2020 р. святкує ювілей відомий учений-економіст, громадський діяч, ініціатор та організатор упровадження багатьох інновацій в управління державними фінансами, заслужений економіст України (2000), доктор економічних наук (2003), професор (2005), член Бюро відділення економіки НАН України (2015), лауреат премії імені М.І. Туган-Барановського НАН України (2016), академік НАН України (2018) Тетяна Іванівна Єфименко.

У характерних для сучасного світу умовах політичної турбулентності та економічної невизначеності зростає роль непересічних особистостей, які в цих складних обставинах дають поштовх до розвитку різноманітних сфер людського буття, зокрема і наукової сфери. До числа тих, хто в Україні сьогодні підносить авторитет вітчизняної науки, безперечно, належить Тетяна Іванівна Єфименко – відомий учений-економіст, дійсний член (академік) Національної академії наук України, член Бюро відділення економіки НАН України.

Тетяна Іванівна народилася в м. Рига (Латвія). Після закінчення в 1972 р. Ризького інституту інженерів цивільної авіації за спеціальністю «економіка та організація повітряного транспорту» вона працювала за фахом на підприємствах авіаційної галузі. У 1976–1988 рр. пройшла шлях від старшого економіста цеху до заступника генерального директора виробничого об'єднання «Запоріжтрансформатор», поєднуючи трудову діяльність з навчанням в аспірантурі Харківського інженерно-економічного інституту, де в 1984 р. захистила кандидатську дисертацію. У 1990-х – на початку 2000-х років працювала на керівних посадах в економічних та податкових структурах органів виконавчої влади Запорізької області.

У 2003 р. Тетяна Іванівна очолила департамент Міністерства фінансів України, а згодом – Науково-дослідний фінансовий інститут (НДФІ) при Міністерстві фінансів України, одночасно працюючи над докторською дисертацією. За її безпосередньої

Тетяна Іванівна Єфименко

участі було створено Наукову фінансово-економічну раду Міністерства фінансів України, активізовано діяльність Методологічної ради з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України, розпочато системну роботу з впровадження міжнародних стандартів обліку і звітності, сформовано засади координації фундаментальних та прикладних досліджень у сфері державних фінансів. Із залученням провідних учених-економістів наукових установ, закладів вищої освіти, фахівців Міністерства фінансів України, інших центральних органів виконавчої влади підготовлено перше в Україні 6-томне видання з проблем теорії і практики управління державними фінансами «Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України» (2004).

У квітні 2005 р. Т.І. Єфименко стала радником, керівником групи радників у Раді національної безпеки та оборони України. Тетяна Іванівна послідовно відстоювала позицію щодо необхідності комплексного підходу до проблем національної безпеки, зокрема її фінансових, економічних, екологічних, глобалізаційних аспектів.

У 2006–2008 рр. та в 2010 р. Т.І. Єфименко обіймала посаду заступника міністра фінансів України. Наукові та організаторські здібності Тетяни Іванівни, її багаторічний практичний досвід, глибоке розуміння механізмів та особливостей державного управління дали змогу гідно і на високому професійному рівні скоординувати зусилля багатьох громадських і професійних організацій, спеціалістів центральних та місцевих органів влади, а також на основі партнерства залучити представників великого, середнього та малого бізнесу до розроблення концепції і структури Податкового кодексу України, потім широкого його обговорення і, врешті-решт, ухвалення на засадах досягнутого через збалансування інтересів суспільного компромісу.

У грудні 2010 р. Т.І. Єфименко очолила Державну навчально-наукову установу «Академія фінансового управління» Міністерства фінансів України, до складу якої увійшли Науково-дослідний фінансовий інститут, Інститут

післядипломної освіти, Центр наукових фінансово-економічних експертиз і Центр впровадження результатів фінансово-економічних досліджень. Завдання та функції Академії на державному рівні визначено постановами Кабінету Міністрів України «Питання координації діяльності деяких наукових установ» від 23.09.2014 № 473 та «Про затвердження Порядку організації та координації роботи з перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів з питань фінансового моніторингу» від 02.09.2020 № 777.

Згідно з рішеннями Уряду, Академія фінансового управління організовує та проводить наукові дослідження у сфері державних і міжнародних фінансів з урахуванням завдань, виконання яких покладено на Міністерство фінансів України, з метою розвитку системи управління державними фінансами в умовах євроінтеграційних процесів, розроблення пропозицій щодо внесення відповідних змін до законодавства, а також здійснює перепідготовку та підвищення кваліфікації (навчання) відповідальних працівників та працівників, залучених до проведення фінансового моніторингу.

Академію фінансового управління визначено як один з двох екзаменаційних центрів країни, на базі яких проводиться підсумковий контроль знань спеціалістів з фінансового моніторингу. В результаті успішного проходження державної атестації Академію віднесено до першої класифікаційної групи, до якої входять *наукові установи — лідери* з високим рівнем отриманих результатів діяльності, тобто установи, які мають визнання в Україні та світі, потужний науковий потенціал, який вони ефективно використовують для подальшого розвитку, і які з урахуванням національних інтересів інтегровані у світовий науковий простір та Європейський дослідницький простір. На підставі державної атестації Академію фінансового управління включено до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави (свідоцтво від 05.12.2019 № 02798).

Нинішній статус Академії фінансового управління став можливим завдяки творчій праці різних поколінь науковців — фахівців у

сфері державних фінансів, починаючи з перших років незалежності, коли в 1993 р. за ініціативою першого міністра фінансів незалежної України Григорія Олександровича П'ятаченка (нині він почесний директор НДФІ) було створено Науково-дослідний фінансовий інститут при Міністерстві фінансів України (з 2007 р. — основний структурний підрозділ Академії фінансового управління).

Під керівництвом академіка Т.І. Єфименко сформовано школу теоретико-методологічних і прикладних досліджень фінансового управління та забезпечення економічної безпеки, в тому числі управління державними фінансами в умовах зовнішніх і внутрішніх загроз економічній безпеці країни. Підтвердженням плідної роботи наукової школи є перемога колективу, очолюваного Тетяною Іванівною, в першому конкурсі Національного фонду досліджень України «Наука для безпеки людини і суспільства» з проектом «Фіскальна та монетарна безпека національної економіки в умовах глобальних викликів і загроз, пов'язаних з пандемією COVID-19» (рішення Наукової ради Національного фонду досліджень України від 16–17.09.2020, протокол № 21), що виступатиметься у 2020–2021 рр.

Концептуальний підхід, характерний для наукових досліджень Т.І. Єфименко, як особистих, так і здійснюваних під її керівництвом науковцями Академії фінансового управління, полягає в тому, що в умовах економічної невизначеності та нестабільності посилюється значущість інституційно-координованого макрофінансового, інформаційно-інтегрального та управлінського забезпечення економічної безпеки, насамперед фінансового суверенітету країни. У працях Тетяни Іванівни всебічно й глибоко досліджуються інституціональні фактори, які зумовлюють еволюцію і трансформацію сучасних фіскальних та фінансових систем, їх функції та інтенсивність впливу на економічну поведінку як суб'єктів господарювання, так і самої держави, процеси формування фіскальних норм і правил, прийняття стратегічних управлінських рішень щодо цілей та напрямів забезпечення економічної безпеки країни.

Економічну безпеку Т.І. Єфименко розглядає як стан захищеності національних інтересів, інтересів особистості, суспільства в цілому від внутрішніх і зовнішніх загроз, а процес її забезпечення — як діяльність держави щодо передбачення цих загроз та протидії ним за допомогою скоординованого використання інструментів фіскальної та монетарної політик у контексті досягнення цілей розвитку та сприяння економічному зростанню. В її працях розвинуто новий підхід до аналізу проблем економічної безпеки, пов'язаний з глибоким розумінням процесів, що відбуваються у сучасному глобалізованому світі. Питання економічної безпеки висвітлюються в контексті загальної теорії економічного розвитку. Підкреслюється, що забезпечення економічної безпеки країни неможливе без формування міцних підвалин економічного зростання, акумулювання в державному бюджеті фінансових ресурсів, достатніх для виконання конституційних функцій соціальної держави. Загострення проблем нерівності та бідності — реальна загроза національній безпеці. Дієві фіскальні механізми підтримки економічного зростання та досягнення консенсусу між владою і бізнесом щодо податкової політики — необхідна умова економічної безпеки держави.

У правових системах розвинених країн ухилення від сплати податків розглядається як пряма загроза національній безпеці. Тому варто зауважити, що багаторічні дослідження Т.І. Єфименко як відомого фахівця з питань бюджетно-податкової політики та управління державними фінансами безпосередньо пов'язані саме з теорією і практикою забезпечення економічної безпеки держави. Обґрунтовано, що стан безпеки держави і суспільства у сфері публічних фінансів слід розглядати в контексті стабільності та стійкості як усієї фінансової системи країни, так і окремих її секторів. Розроблено і впроваджено пропозиції щодо фінансових механізмів стратегічного управління стійкістю державних фінансів з урахуванням критеріїв боргової безпеки, державно-приватного фінансування інфраструктурних проєктів.

За результатами досліджень у сфері протидії ризикам нестійкого стану об'єктів критичної інфраструктури Т.І. Єфименко запропонувала винести на порядок денний засідання Бюро Відділення економіки НАН України проблему розроблення засад комплексного забезпечення виконання Указу Президента України від 16.01.2017 № 8/2017, присвяченого цим питанням. До наукового супроводження її вирішення було залучено провідні академічні установи. Згідно з постановою Бюро від 20.06.2017, Академією фінансового управління на чолі з Т.І. Єфименко було визначено інноваційні механізми фінансування в рамках розроблення проєкту Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури України.

Запропонований підхід до розв'язання наукової проблеми фіскальної та монетарної безпеки має велике теоретичне і практичне значення для прийняття обґрунтованих та інституційно-координованих макроуправлінських рішень, уникнення інформаційної асиметрії у сфері фінансової звітності державного та корпоративного секторів економіки, підвищення рівня їх фінансової прозорості. Цей науковий напрям висвітлено в колективних монографіях Інституту економіки та прогнозування НАН України, у дослідженнях якого Тетяна Іванівна бере активну участь: «Публічно-приватне партнерство у відносинах держави з міжнародними організаціями та транснаціональними компаніями», «Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку»; Академії фінансового управління: «Фінансова система національної економіки: проблеми розвитку та управління змінами» (у 3 т.), «Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції» (у 2 т.), «Розвиток національної системи фінансового моніторингу», «Державні фінанси України: розвиток та управління змінами (проблеми економічної безпеки)». Зазначеним питанням на глобальному рівні присвячено монографії, видані минулого року в Україні та за кордоном, де співавторами Т.І. Єфименко були відомі у світі представники науково-академічної спільноти: «Глобальна конвергентно-мережева фінансова економіка», «Інтеграція

України в глобальний соціально-економічний простір».

Окремо потрібно відзначити актуальний цільовий орієнтир, розвинутий у працях Т.І. Єфименко, – дослідження впливу процесів фінансової глобалізації на фінансову безпеку національної економіки та інформаційне забезпечення антикризового фінансового управління. За цим напрямом розроблено і впроваджено пропозиції, схвалені на рівні Міжурядової робочої групи з питань міжнародних стандартів обліку та звітності Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD ISAR) щодо удосконалення міжнародних стандартів запобігання інформаційному спотворенню економічних параметрів реального і фінансового секторів економіки, оцінки результатів їх діяльності в цілях міжнародної гармонізації оподаткування. Сформульовано рекомендації щодо міжнародних норм і стандартів фінансової звітності, що стосуються їх архітектоники, а також інформаційної підтримки обґрунтованих оцінок достатньої ліквідності активів, наявності необхідних монетарних резервів.

За результатами досліджень, проведених Т.І. Єфименко, видано більш як 200 наукових праць загальним обсягом понад 300 друк. арк. Серед них індивідуальні монографії та монографії, підготовлені під її керівництвом та за особистою участю, зокрема: «Фіскальний простір антикризового регулювання», «Податки в інституційній системі сучасної економіки», «Інноваційні механізми стратегії фінансового управління», «Динаміка податкового навантаження в Україні в контексті реалізації податкової реформи», «Фінанси. Бюджет. Податки: національна та міжнародна термінологія» (науково-енциклопедичне видання у 3 т.), «Фінанси інституційних секторів економіки України», «Боргова стійкість державних фінансів», «Інформація в антикризовому управлінні: глобальний аспект стандартизації обліку та фінансової звітності», «Фінансова глобалізація і євроінтеграція», «Державно-приватне партнерство в системі регулювання економіки», «Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової систе-

ми України», «Фіскальна та монетарна безпека національної економіки», «Актуальні проблеми фінансового управління: глобальні тенденції і національна практика», «Security in the Black Sea Region: shared challenges, sustainable future: new dimensions and perspectives». Значний резонанс мали публікації в зарубіжних виданнях: «Taxation in reforms of public finance management» (Journal of Tax Reform), «The Experience and Issues of IPSAS Implementation in Ukraine in the Context of Cooperation with the United Nations», «Entity Reporting on the Contribution Towards the Attainment of Sustainable Development Goals: Counteractions to Information Asymmetry» (International Journal on Governmental Financial Management, США), «Sustainable development of Ukrainian fiscal system as a security factor» (Eurasia: Security Journal, Harvard Kennedy School, США) та ін.

Опубліковані праці свідчать про вагомий внесок Т.І. Єфименко у розвиток методології, теорії і практики антикризового фінансово-економічного регулювання, вдосконалення бюджетної та податкової систем в умовах євроінтеграційних процесів, управління державними фінансами та забезпечення фіскальної і монетарної безпеки національної економіки.

Тетяна Іванівна — голова редакційної колегії наукового журналу «Фінанси України», який за загальною кількістю цитувань посідає провідні місця в рейтингу періодичних видань «Бібліометрика української науки».

Наукові дослідження Т.І. Єфименко поєднує з підготовкою фахівців для фінансової системи, наукових та науково-педагогічних кадрів. Вона очолює спеціалізовану вчену раду із захисту докторських та кандидатських дисертацій.

Особливістю наукових розробок Т.І. Єфименко є доведення отриманих наукових результатів до практичного впровадження як на законодавчому рівні, так і в діяльності центральних та регіональних органів виконавчої влади, а також у рамках співробітництва з міжнародними організаціями. Якщо йдеться про фіскальну та фінансову безпеку національної економіки, слід насамперед відзначити її осо-

бистий внесок у розроблення, ухвалення та подальше вдосконалення норм Податкового, Бюджетного та Митного кодексів України, законів про Державний бюджет України, програм діяльності Кабінету Міністрів України тощо. Результати теоретичних досліджень з питань модернізації фінансової системи, фіскального простору економічних реформ, стійкості державних фінансів, імплементації міжнародних стандартів обліку та фінансової звітності в державному та корпоративному секторах економіки, податково-бюджетних правил та фіскальних ризиків було втілено в ухваленій Урядом Стратегії розвитку системи управління державними фінансами (2014–2016 рр.), Стратегії реформування системи управління державними фінансами та Плані заходів з її реалізації на 2017–2020 роки, Засадах стратегічного реформування державного банківського сектору (стратегічні принципи), а також використано під час підготовки аналітичних доповідей до щорічних послань Президента України до Верховної Ради України.

За ініціативою Т.І. Єфименко Академія фінансового управління упродовж багатьох років разом з Національним інститутом стратегічних досліджень (НІСД) і Запорізькою обласною державною адміністрацією (ОДА) бере участь у діяльності з вироблення спільного бачення щодо фахового, громадського, управлінського співробітництва з метою використання засобів взаємної інтегрованості цілей та регулювання самовідтворення на місцевому, регіональному та загальнонаціональному рівнях. Науково-аналітичний, експертний, методичний супровід консолідації зусиль стейкхолдерів стосовно запровадження в межах процесів децентралізації державної підтримки зміцнення економічного потенціалу громад та підвищення фаховості місцевого самоврядування відбувається з урахуванням положень укладеного зазначеними організаціями Меморандуму про співпрацю. Метою цієї діяльності є послідовне сприяння інституціоналізації громад, що зумовлює необхідність розроблення стратегічних засад трансформацій територіальної організації влади, залучення додаткових ре-

Академік НАН України Т.І. Єфименко, академік НАН України О.Г. Білорус, віцепрезидент Академії фінансового управління О.О. Любіч, директор НДФІ Академії фінансового управління С.С. Гасанов на зустрічі з представником Гарвардського університету, членом редакційної колегії журналу «Фінанси України» Сергієм Конопльовим (другий зліва)

курсів для забезпечення динамічного саморозвитку з урахуванням регіональних особливостей проведення реформ місцевого самоврядування. Т.І. Єфименко разом з керівниками та фахівцями зазначених організацій постійно ініціює оновлення нормативно-правових актів з питань адміністративно-територіального устрою та механізмів перерозподілу повноважень і ресурсів у напрямі використання інноваційних механізмів протидії загрозам дестабілізації місцевого та регіонального управління змінами.

Тетяна Іванівна — автор та співавтор багатьох інновацій у податковому законодавстві. Зокрема, під її керівництвом було науково обґрунтовано, розроблено та впроваджено нову модель визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств, яка сприяє детінізації національної економіки, забезпечує прозорість визначення податкової бази, зменшує витрати часу для платників податків на ведення обліку та складання податкової звітності, скорочує витрати на адміністрування податку, спрощує проведення податкових перевірок. Ця модель враховує та розвиває найкращі світові практики корпоративного оподаткування.

Під керівництвом Т.І. Єфименко розпочався прискорений процес впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності у підприємницькій діяльності та державному секторі. З цією метою Міністерством фінансів України було розроблено і ухвалено Кабінетом Міністрів України низку стратегічних документів щодо імплементації стандартів, укладено угоди та підписано меморандуми з міжнародними професійними організаціями щодо перекладу українською та розміщення на сайті Міністерства фінансів України пакетів відповідних стандартів.

У 2017 р. Т.І. Єфименко як керівник Академії фінансового управління стала членом Вищої експертної ради при Раді Національного банку України. У фаховому середовищі Тетяна Іванівна представляє дослідження вчених Академії, бере участь у найгостріших дискусіях серед провідних учених, банкірів та управлінців щодо шляхів управління змінами у сфері грошово-кредитної та монетарної політики України і надає пропозиції стосовно координації розвитку банківської справи з бюджетно-податковою політикою країни.

Академія фінансового управління регулярно оприлюднює аналітичні матеріали щодо

поточного стану фінансового ринку, постійно бере участь у дискусіях під час щорічного обговорення в Раді НБУ питань розроблення ключових конституційних документів, присвячених основним напрямам поточного й перспективного розвитку кредитно-грошової політики. Співробітники Академії пропонують підходи до їх виконання через скоординоване з рекомендаціями міжнародних фінансових організацій інституційне та фінансово-економічне управління змінами національного стійкого зростання в просторовому та часовому вимірах. На своїх сторінках фахове видання «Фінанси України» надає трибуну як членам Ради НБУ, так і експертам для внесення практичних пропозицій щодо подальших структурних реформ у нашій країні.

Гострі дискусії на засіданнях Вищої експертної ради присвячені як валютно-курсовій, монетарній політиці країни, так і найактуальнішим питанням розвитку грошового обігу, наприклад сутності криптовалют, перспективам їх поширення та використання. У таких заходах беруть участь не тільки голова Ради НБУ та її члени, а й керівництво НБУ вищого рівня, авторитетні представники академічного та експертного середовища, фахівці Національного банку, банкіри-практики. Під час дискусій народжуються ідеї щодо активізації роботи з формування нормативної бази щодо вдосконалення монетарного та фіскального регулювання ринкових відносин в Україні, які пропонуються Раді НБУ для подальших рекомендацій Національному банку, міністерствам, відомствам, профільним комітетам Верховної Ради.

Зокрема, за результатами досліджень Академії Т.І. Єфименко окреслила такі пріоритетні питання реформування фінансового управління: вплив монетарних умов програми співпраці України з МВФ на грошово-кредитну політику та економічний розвиток країни; фінансова стабільність та безпека України в контексті зміцнення банківського сектору; середньострокові перспективи та щорічне виконання Основних засад грошово-кредитної політики; нові підходи до системи валютного

регулювання в Україні; вплив політики державних запозичень та податкової політики на стан грошово-кредитної сфери.

Т.І. Єфименко має вагомі здобутки в діяльності на міжнародному рівні. Починаючи з 2011 р. Тетяна Іванівна підтримує постійні контакти з Harvard Kennedy School (HKS) — одним з факультетів Гарвардського університету, що готує фахівців у галузі державного управління, економічного розвитку та політології. Академія була залучена до віртуальних вебінарів, які проводили авторитетні професори HKS Метт Ендрюс, Джей Розенгард та ін. Т.І. Єфименко неодноразово брала участь у конференціях з глобальної податкової політики, які регулярно проводять Ірландський податковий інститут та HKS у м. Дублін (Ірландія), зокрема у травні 2019 р. зробила доповідь щодо удосконалення української податкової політики в контексті всеосяжних тенденцій інформаційної асиметрії.

Тетяна Іванівна — регулярний учасник безпекових заходів «Безпека в Чорноморському регіоні: спільні виклики, стале майбутнє», організованих HKS (директор Євразійської програми безпеки Гарвардського університету доктор Сергій Конопльов), а також Адміністрацією президента Румунії та низкою інших установ. За безпосередньої участі Т.І. Єфименко Академія фінансового управління співпрацювала з Представництвом Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ в Україні щодо створення передумов для реформування системи фінансування соціальних послуг для вразливих верств населення (дітей), Агенцією США з міжнародного розвитку (USAID) стосовно адаптації окремих компонентів реформування фінансового сектору, впровадження механізмів публічно-приватного партнерства в енергетиці, Національною академією фінансів та економіки Міністерства фінансів Королівства Нідерландів з реалізації проектів у рамках спільних програм з підвищення кваліфікації фахівців у сфері державних фінансів України.

Одним з найвпливовіших об'єднань експертів у сфері економічної інтернаціоналізації і глобалізації є UNCTAD ISAR (Женева, Швей-

Академік НАН України
Т.І. Єфименко і ад'юнкт-
лектор з державної полі-
тики в Harvard Kennedy
School Дж. Розенгард

царія). Більш як чотири десятиліття ООН проводить роботу щодо заохочення складання достовірної і порівнянної фінансової та нефінансової звітності підприємств у всьому світі. Фахівці Академії фінансового управління на чолі з Т.І. Єфименко співпрацюють з цією інституцією понад 10 років. Починаючи з 2013 р. Тетяна Іванівна регулярно доповідала на пленарних засіданнях сесій UNCTAD ISAR результати наукових досліджень, які здійснюються в Академії під її керівництвом та впроваджуються в нормативно-правове поле бухгалтерського обліку, корпоративної та фінансової звітності різних інституційних секторів економіки як в Україні, так і на міжнародному рівні (рекомендації ООН, зміни та доповнення до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку державного сектору (IPSAS)). На засіданні Економічної і соціальної ради ООН з питань координації та управління Тетяну Іванівну було обрано членом UNCTAD ISAR від України.

Під керівництвом Т.І. Єфименко експерти Академії фінансового управління у січні 2018 р. взяли участь в анкетуванні, присвяче-

ному питанням збору, накопичення, обробки та оприлюднення інформації щодо досягнення Цілей сталого розвитку (анкету розроблено UN Environment та UNCTAD). Працівники Академії на основі досвіду, набутого у співробітництві з UNCTAD ISAR, розробили та запропонували на розгляд Міністерства фінансів України проект форми звіту про платежі на користь держави, методичні рекомендації щодо його складання, а також стосовно порядку складання звіту про управління, представлені в рамках обговорень на сесії. Крім того, досліджували під керівництвом Т.І. Єфименко питання розроблення та запровадження форм нефінансової звітності для визначених груп суб'єктів господарювання стали напрямками роботи UNCTAD ISAR. Під час останніх сесій відбулися церемонії нагородження найкращих міжнародних і національних ініціатив з підвищення якості та порівнянності звітності підприємств щодо їх внеску в досягнення Цілей сталого розвитку, визначених Порядком денним ООН 2030 (ISAR Honours).

Зокрема, серед номінантів відзначено проект, підготовлений фахівцями Академії фі-

Виступ академіка НАН України Т.І. Єфименко на 37-й сесії UNCTAD ISAR, яка через карантинні обмеження проходила в онлайн-режимі на початку листопада 2020 р.

нансового управління і присвячений імплементації вимог Директиви 2013/34/ЄС «Про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти певних типів компаній» від 26.06.2013 щодо звітування підприємств добувної галузі промисловості та підприємств лісозаготівлі про платежі, здійснені на користь держави (форма звіту про платежі на користь держави та методичні рекомендації з його складання). У межах пленарних засідань 37-ї сесії UNCTAD ISAR, що відбулася в онлайн-режимі на початку листопада 2020 р., Т.І. Єфименко за результатами оцінки нефінансової звітності низки багатонаціональних металургійних компаній виступила з доповіддю стосовно перспективних напрямів роботи ISAR UNCTAD.

Важливою подією в контексті наукового співробітництва, обміну та запозичення найкращого світового досвіду у сфері управління державними фінансами стало підписання в червні 2016 р. Меморандуму про розуміння та технічне співробітництво між Академією фінансового управління та Міжнародним консорціумом з питань управління державними

фінансами (International Consortium on Governmental Financial Management, ICGFM). Це одна з визнаних інституцій, що поєднує науковий і управлінський досвід провідних експертів МВФ, Світового банку, установ ООН, аудиторських, консалтингових фірм та інших учасників на глобальному рівні, сприяючи урядам у вирішенні їхніх проблем. Академія фінансового управління як член Консорціуму в рамках виконання плану заходів з реалізації Меморандуму брала участь у численних міжнародних заходах, долучалася до важливих наукових розробок, активно й ефективно поліпшувала імідж України на світовій арені.

За результатами конкурсного відбору спеціальної експертної комісії Консорціуму Т.І. Єфименко тричі доповідала на заходах найвищого рівня – міжнародних конференціях ICGFM. З 2017 р. і дотепер Тетяну Іванівну обирали до складу Ради директорів ICGFM як представника організаційного члена Консорціуму. Вона представляла Академію фінансового управління на щорічних засіданнях Ради та брала активну участь в обговореннях і прийнятті рішень з важливих питань міжнародно-

го фінансового управління. Високу оцінку й визнання їхнього професійного рівня фахівці Академії фінансового управління здобули за результатами співробітництва з Комітетом ICGFM з питань упровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі економіки. Практично всі численні розробки та рекомендації Академії в рамках опрацювання міжнародних стандартів фінансової звітності було погоджено та схвалено експертами.

Важливим аспектом розширення міжнародної співпраці Академії фінансового управління є узгодження спільно з керівництвом Асоціації українських банків, комітету з питань фінансів Громадської ради при Міністерстві фінансів України напрямів організації співробітництва з Асоціацією спеціалістів з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (АСАМС, США). Принципових домовленостей з цих питань було досягнуто між Т.І. Єфименко та керівництвом АСАМС у штаб-квартирі Асоціації в м. Маямі (США) у травні 2019 р. А 26 листопада 2019 р. у Відділенні економіки НАН України президент Академії фінансового управління і голова представництва АСАМС у країнах Європи та СНД Анжела Салтер підписали Меморандум про спільну діяльність. Сертифікат АСАМС має світове визнання. Меморандум передбачає, що визнані міжнародні сертифіковані тренери з АСАМС підготують національних наставників, менторів, а ті продовжать навчати світових стандартів у цій сфері працівників вітчизняного банківського та небанківського сектору. Слід зауважити, що підписання меморандуму відбулося напередодні 101-ї річниці створення

Національної академії наук України — 27 листопада 2019 р.

Держава гідно оцінила наукові здобутки і активну державотворчу та громадську діяльність Т.І. Єфименко. Тетяна Іванівна — державний службовець II рангу, державний радник податкової служби II рангу, заслужений економіст України. Її багаторічну працю відзначено Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, подякою Прем'єр-міністра України, почесними грамотами Міністерства фінансів України, Міністерства освіти і науки України, її нагороджено орденом княгині Ольги III ступеня.

Аналізуючи життєвий та професійний шлях Тетяни Іванівни Єфименко, необхідно відзначити притаманні їй високий професіоналізм, науковий талант, енергію і цілеспрямованість — беззаперечні якості сучасного лідера. Її невід'ємною рисою є активна життєва позиція, вміння долати будь-які перешкоди як суб'єктивного, так і об'єктивного характеру, прагнення за будь-яких обставин зберігати власне обличчя. В одному зі своїх інтерв'ю Тетяна Іванівна так і відповіла на запитання про те, яка порада найбільше допомогла їй у житті: «Завжди бути самою собою!». Водночас інший вимір її багатогранної особистості характеризують слова, сказані в тому самому інтерв'ю: «Потрібно здійснювати своє жіноче покликання, в основі якого перебувають добро і всепрощення. Важливо себе змусити бути добрим і навчитися прощати».

У день її славного ювілею хочеться щиро побажати Тетяні Іванівні міцного здоров'я, творчої наснаги, невичерпної життєвої енергії, довгих років подальших творчих звершень в ім'я нашої Батьківщини.

Oleh H. Bilorus

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0731-5649>

Institute for Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

THE REAL VALUE IS TO ALWAYS REMAIN ONESELF

To the 70th anniversary of Academician of NAS of Ukraine T.I. Iefimenko

December 2020 marks the 70th anniversary of the famous scientist-economist, public figure, initiator and organizer of many innovations in public finance management, Honored Economist of Ukraine (2000), Doctor of Economics (2003), Professor (2005), member of the Bureau of the Department of Economics of the NAS of Ukraine (2015), winner of the M.I. Tuhan-Baranovskyi Prize of the NAS of Ukraine (2016), Academician of the NAS of Ukraine (2018) Tetyana I. Iefimenko.